

**«Υπέστη ασθενείας τα δεινά βιώσας εν συνέσει θαυμαστή...».
Όσιος Νικηφόρος ο Λεπρός: Από το περιθώριο στην αγιότητα...**

**Δρ Κωνσταντίνος Β. Ζορμπάς,
Γενικός Διευθυντής της Ορθοδόξου Ακαδημίας Κρήτης,
Άρχων Ιερομνήμων της Α.τ.Χ.Μ.Ε.**

Η ζωή του Νικηφόρου (Τζανακάκη)

Γεννήθηκε το 1890. Γόνος της κρητικής γης, από το Συρικόρι, το μεγάλο καστανόχωρι της Επαρχίας Κισάμου (Χανίων). Όταν αρρώστησε στα 15 του έτη με αβάσταχτους πόνους, έπρεπε να τον συλλάβουν και να τον μεταφέρουν στην Σπιναλόγκα για να απομονωθεί πλήρως. Δεν το μπορούσε και έφυγε για την Αλεξάνδρεια (Αίγυπτο), όπου συνέχισε να εργάζεται, να είναι κοινωνικός και εύχαρις. Αργότερα όταν τα σημάδια της νόσου ήταν ορατά μίλησε σε κάποιον Αρχιερέα της περιοχής, ο οποίος τον έστειλε στον πατέρα Άνθιμο, τον εφημέριο του Λεπροκομείου της Χίου. Στα είκοσι τέσσερα έτη του βρίσκεται στη Χίο, υπό την πνευματική προστασία του πατρός Ανθίμου, τον μετέπειτα Όσιο Άνθιμο της Χίου, συνασκητή του Οσίου Παχωμίου του εν Χίω (ο οποίος ήταν ο πνευματικός του Αγίου Νεκταρίου Πενταπόλεως). Μέσα σε δύο έτη, μόλις δύο χρόνια, αντιλήφθηκε από τον πατέρα Άνθιμο, ότι η ασθένειά του δεν ορίζει το μέλλον του ανθρώπου και μπορεί να οδηγήσει σε πελάγη ευτυχίας του θείου έρωτα. Έγινε μοναχός. Μοναχός με αγγελική φωνή. Όπως γράφουν οι μοναχές της Ιεράς Μονής Παναγίας Βοηθείας Χίου, καταμαρτυρώντας ότι, όταν έψαλλε το «*Άξιον Εστί...*», οι αδελφές πέσανε στο έδαφος και κλαίγανε. Και όταν είδαν το πρόσωπό του την ώρα της θείας μεταλήψεως ήταν τόσο μεγάλη η ταραχή τους από την οδυνηρή έκπληξη που κατέρρευσαν από αβάσταχτο πόνο. Είχε το χάρισμα της νοεράς προσευχής και της διδασκαλίας της. Μέσα στα πολλά προβλήματά του, μπορούσε να κάνει όλους τους άλλους να νιώθουν ευχάριστα. Η καθαρά καρδιά του, η χαρά, η πραότητα και η εγκράτεια, γνωρίσματα του Αγίου Πνεύματος, ήταν ζωντανά στην καθημερινότητά του και ακολουθούσε τον πατέρα Άνθιμο ακόμη και στους εξορκισμούς. Το 1957 ως ώριμος μοναχός και σε πολύ άσχημη σωματική κατάσταση πηγαίνει στο Λεπροκομείο της Αγίας Βαρβάρας Αιγάλεω Αθηνών. Λέγεται ότι γνώριζε όλες τις ιερές ακολουθίες απ' έξω και μπορούσε να λειτουργήσει ως κύριος ιεροψάλτης χωρίς να έχει κανένα βιβλίο μαζί του. Στον Αντιλεπρικό Σταθμό ζούσε και ο Κρητικής καταγωγής πατήρ Ευμένιος, ο οποίος είχε κι αυτός προσβληθεί από την νόσο του Χάνσεν, αλλά με την επιτυχή φαρμακευτική αγωγή θεραπεύτηκε τελείως. Απεφάσισε όμως να μείνει όλο το υπόλοιπο της ζωής του κοντά στους συνασθενείς του, τους οποίους φρόντιζε με πολλή αγάπη. Ο πατήρ Νικηφόρος έφερε μαζί του και μία επιστολή από τον πατέρα Άνθιμο προς τον Γέροντα Ευμένιο, στον οποίο έγραφε: «*Να τον υπηρετήσεις και όλα τα χαρίσματα που έχει θα σου τα δώσει και εσένα ο Θεός*». Ο Ευμένιος έγινε ο υποτακτικός του Οσίου Νικηφόρου. Κάποτε τον

είδε να προσεύχεται και έλεγε: «Θεέ μου συγχώρεσέ μου, που δεν έχω αγάπη, που είμαι αμαρτωλός, που έκανα το ένα ή το άλλο, είμαι ο χειρότερος αμαρτωλός του κόσμου. Όταν ολοκλήρωσε την προσευχή του, τον ρώτησε: Γιατί κατηγορείς τον εαυτό σου; Πότε πρόλαβες να κάνεις όλες αυτές τις αμαρτίες; Και του απήντησε: Μπορεί να μην τις έκανα, αλλά τις σκέφτηκα!»! Προσευχόταν με απλότητα αλλά με θερμή ψυχής. Παρακαλούσε για ευσπλαχνία και ζητούσε αδιάλειπτα από τον Θεό να ελεήσει ολόκληρο τον κόσμο και τη δική του αμαρτωλότητα. Και όσο προσευχόταν τόσο γινόταν σκεύος της Θείας Χάριτος και ευχαριστούσε και δοξολογούσε την Αγία Τριάδα για κάθε ευεργεσία Της.

Πλήθος κόσμου συνέρρεε στο ταπεινό κελί του λεπρού μοναχού Νικηφόρου, για να πάρει την ευχή του. Να τι αναφέρουν μεταξύ των άλλων όσοι τον γνώρισαν τότε: Ενώ ο ίδιος ήταν κατάκοιτος, με πληγές και πόνους, δεν γόγγυζε αλλά έδειχνε μεγάλη καρτερία. Είχε το χάρισμα της παρηγοριάς των θλιβομένων. Τα μάτια του ήταν μονίμως ερεθισμένα, η όρασή του ελάχιστη, είχε αγκυλώσεις στα χέρια του και παράλυση στα κάτω άκρα. Παρ' όλα αυτά ήταν γλυκύτατος, μελίχιος, χαμογελαστός, διηγείτο χαριτωμένα περιστατικά, ήταν ευχάριστος, αξιαγάπητος. Το πρόσωπό του, που ήταν φαγωμένο από τα στίγματα της ασθένειας και τις πληγές, έλαμπε κι έπαιρναν χαρά όλοι όσοι τον έβλεπαν. Γνώριζε όμως πολύ καλά ο ίδιος ότι «ο ήλιος έγνω την δύσιν αυτού» (Ψαλμός 43:19) και ετοιμαζόταν μυστικά, για να αποπληρώσει το κοινόφλητο χρέος. Η οσιακή κοίμηση του πατρός Νικηφόρου, στις 4 Ιανουαρίου 1964, επισφράγισε την ευλογημένη επίγεια ζωή του.

Ο καθένας μας γνωρίζει πολύ καλά μέσα του εάν και κατά πόσο μας μιλά η ζωή ενός Αγίου. Αλλά στη ζωή μας υπάρχουν και πολλά «άλλα» και «αλλά», βασανιστικά ερωτήματα μέσα μας, σχετικά με όλη αυτή την κατάσταση των ασθενούντων, αλλά και της αναπηρίας γενικότερα στη ζωή μας. Οι παρακάτω σκέψεις προσπαθούν αν δώσουν μία πρώτη απάντηση στα ερωτήματα αυτά και αποτελούν καρπό προσωπικής εμπειρίας.

Η κοινωνία απέναντι στη λέπρα, ως αμαρτία!

Στη Βίβλο έχουμε πολλές και σημαντικές διηγήσεις που δεν μοιάζει καμία με αυτή του Οσίου Νικηφόρου, του επονομαζομένου «Λεπρού». Έχουμε διηγήσεις που μαρτυρούν ότι ο Θεός πάει κοντά στους τυφλούς και τους ασθενείς, στους λεπρούς, -δύο διηγήσεις μάλιστα-, πολλοί πιστοί οδηγούν τους παραλυτικούς για να τους θεραπεύσει ο ίδιος ο Χριστός¹. Και εδώ έρχεται αυτό το ανθρώπινο βασανιστικό ερώτημα: Δεν θα μπορούσε να γιατρέψει όλους αυτούς τους λεπρούς; Δεν θα

¹ Ενδεικτικά αναφέρουμε τη θεραπεία του υιού του βασιλικού στην Κανά της Γαλιλαίας (Κατά Ιωάννην, 4: 46-53), τη θεραπεία του λεπρού (Κατά Ματθαίον, 8: 2-4- Κατά Μάρκον, 1: 40-45- Κατά Λουκάν, 5: 2-15), τη θεραπεία του παράλυτου στην Καπερναούμ (Κατά Ματθαίον, 9: 2-8 – Κατά Μάρκον, 2: 3-13- Κατά Λουκάν, 5: 18-26), τη θεραπεία του δούλου του εκατόνταρχου στην Καπερναούμ (Κατά Ματθαίον, 8: 5-13- Κατά Λουκάν, 7: 1-10), τη θεραπεία του τυφλού στη Βηθσαϊδά (Κατά Μάρκον, 8: 22-26) κ.ά.

μπορούσε να κάνει ένα ακόμα θαύμα σήμερα; Πόσοι είναι οι ανάπηροι, οι καρκινοπαθείς, οι άνθρωποι που χαροπαλεύουν με τον θάνατο; Γιατί δεν τους θεραπεύει; Αλλά εάν αφελώς απαντήσουμε ότι όλοι είναι αμαρτωλοί, γιατί αφήνει στην ίδια και χειρότερη ίσως μοίρα έναν λεπρό, όπως ήταν ο Νικηφόρος; Είναι αλήθεια ότι στα όρια του Χριστιανισμού αρκετές φορές μεγαλύτερος λόγος γίνεται για την αμαρτία και λιγότερος για την αρετή. Έτσι, συνειδητά ή ασυνείδητα, η αναζήτηση του Χριστού μοιάζει να περνάει κατ' ανάγκη μέσα από τον δρόμο της αποφυγής της αμαρτίας. Στο κέντρο δηλαδή της ζωής βρίσκεται η αμαρτία, η οποία πρέπει να νικηθεί προκειμένου να φτάσει κάποιος στην αρετή. Πρόκειται ουσιαστικά για μία πορεία στέρξης, όπου ο σκοπός δεν είναι η αναζήτηση του αγαθού, αλλά κυρίως και κατεξοχήν η αποφυγή του κακού.

Από την άλλη η ιατρική επιστήμη, δυστυχώς, δεν προχωρά σε αποτελεσματικά φάρμακα και μένει σε διαρκείς ιατρικές προτάσεις που δεν χαρίζουν καμία σιγουριά: όλο πιθανότητες, όλο «θα δούμε», όλο «μπορεί», ένα ασαφές τοπίο. Στο Νοσοκομείο, ακόμη και στο σπίτι, όπου αυτή τη στιγμή εκατοντάδες ασθενείς δεν μπορούν να εξυπηρετηθούν, λόγω έλλειψης κάποιας ελάχιστης μορφής παρηγορικής φροντίδας, καταλαβαίνεις τι αξία έχει η υγεία, τι θα πει ζωή, πόσο μικρός είναι ο άνθρωπος από μόνος του, αδύναμος μέσα στα επιτεύγματά του και τη θαυμαστή τεχνολογία και ευφυΐα του.

Τα θαύματα του ανθρώπου είναι πολύ μικρά και λίγα. Και ένας άνθρωπος, ένας αδικημένος λεπρός, που δεν έχει στον ήλιο μοίρα, αποκαλύπτει ο ίδιος με τον πόνο του, πως ο Θεός διακρίνεται μεγάλος μέσα από τις... ήττες Του, μέσα από τον θάνατο και τις φαινομενικές αποτυχίες Του. Η ζωή που χαρίζει ο άνθρωπος πάντα καταλήγει στον θάνατο και ο θάνατος που τον επιτρέπει ο Θεός πάντα οδηγεί σε αιώνια κατάσταση και ζωή.

Αλλά η λέπρα; Φοβερή ασθένεια! Ζωντανός εφιάλτης μέχρι και πριν μερικές δεκαετίες. Οι άνθρωποι υπέφεραν κυριολεκτικά. Παραμορφώνονταν. Αποκόπτονταν από την κοινωνία. Αποδιώχνονταν είτε με τη θέλησή τους είτε χωρίς αυτήν. Ζούσαν κυριολεκτικά στο περιθώριο.

Σπιναλόγκα. Μία κοινωνία φάντασμα. Παρά τη μεγάλη και πολυτάραχη ιστορία της είναι κυρίως γνωστή σήμερα ως το **νησί των λεπρών**.

Το 1903 ιδρύεται στο νησί Λεπροκομείο για την απομόνωση όσων έπασχαν από τη νόσο του Χάνσεν (Νορβηγός ιατρός αντιμετώπισε τη λέπρα το 1873) από τον υγιή πληθυσμό. Δεν είχε βρεθεί ακόμα το φάρμακο για τη λέπρα και η κολλητική νόσος ήταν ο φόβος και ο τρόμος των ανθρώπων. Οι χανσενικοί ήταν απομονωμένοι σε περιοχές (μεσκινιές) έξω από τις πόλεις, περιμένοντας να ζήσουν από τη φιλευσπλαχνία των διαβατών.

Στην Κρήτη διατηρούνται ακόμα τα τοπωνύμια «Μεσκινιά», κυρίως στο Ρέθυμνο και στο Ηράκλειο. Ήταν η εποχή που ο κόσμος πανικοβάλλονταν από το φόβο της λέπρας και οι λεπροί έπρεπε να φορούν κουδούνια για να προειδοποιούν τον κόσμο να απομακρύνεται έγκαιρα από κοντά τους. Τότε δεν γνώριζαν ότι το

μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού έχει φυσική ανοσία στην ασθένεια αυτή και ότι ο κίνδυνος μόλυνσης ήταν πολύ μικρότερος από όσο νόμιζαν. Ποιός όμως θα ρίσκαρε να μολυνθεί από μία ανίατη, θανατηφόρο ασθένεια;

Στα «μισκίνια» ο πληθυσμός, αποτελούμενος κυρίως από νομάδες, ζούσε από τους καρπούς της γης. Έτσι ένα νησάκι ήταν ιδανική λύση για να απομακρυνθούν, να απομονωθούν, να περιθωριοποιηθούν από τον υγιή πληθυσμό οι χανσενικοί και οι υγιείς να αισθανθούν ασφαλείς. Η Σπιναλόγκα ήταν ιδανική λύση γιατί πρόσφερε εύκολη επικοινωνία με τη στεριά για τη μεταφορά των ασθενών. Αλλά ο χώρος ήταν περιορισμένος, ο ένας πάνω στον άλλο, χωρίς την κινητικότητα εκείνη που θα επέφερε την ανανέωση και θα τους επέτρεπε να δημιουργήσουν ένα μέλλον. Μια φρικτή μέθοδος που δεν ήταν απλώς περιθωριοποιημένοι, αλλά πέρα από τον πολιτισμό, μία μέθοδος «αποπολιτισμού»!

Στις 30 Μαΐου του 1903 υπογράφηκε η απόφαση για να μετατραπεί η Σπιναλόγκα σε νησί των λεπρών και μεταφέρθηκαν 250 ασθενείς από διάφορα μέρη της Κρήτης. Μετά το 1913 η Κρήτη ενώθηκε με την Ελλάδα και άρχισαν να έρχονται ακόμα περισσότεροι άρρωστοι στη Σπιναλόγκα, ενώ αργότερα δέχτηκε ασθενείς ακόμα και από άλλες Χώρες και χαρακτηρίστηκε ως Διεθνές Λεπροκομείο.

Η Victoria Hislop, στο βιβλίο της *Το Νησί*, γράφει σχετικά: «*Η Σπιναλόγκα θούιζε από ζωή και ενεργητικότητα. Η εφημερίδα της, Ο Αστήρ της Σπιναλόγκας, την οποία εξέδιδε ο Γιάννης Σολωμονίδης, περιείχε περιλήψεις των διεθνών ειδήσεων, μαζί με σχόλια και άρθρα γνώμης. Υπήρχαν επίσης και αποσπάσματα από τα έργα του Νίκου Καζαντζάκη. Κάθε εβδομάδα δημοσιευόταν σε συνέχειες το προφητικό βιβλίο του Καπετάν Μιχάλης και οι άνθρωποι στο νησί καταβρόχθιζαν κάθε λέξη, περιμένοντας κάθε φορά το επόμενο κομμάτι, το οποίο συζητούσαν κατόπιν στο καφενείο. Όταν απονεμήθηκε στον Κρητικό συγγραφέα το παγκόσμιο βραβείο Ειρήνης τον Ιούνιο του 1956 δημοσίευσαν ακόμα και τον λόγο που εκφωνήθηκε στη βράβειυσή του. "Αν δεν θέλουμε να αφήσουμε τον κόσμο να βουλιάξει στο χάος, πρέπει να λευτερώσουμε την αγάπη που είναι φυλακισμένη στην καρδιά του κάθε ανθρώπου", είχε πει ο Καζαντζάκης. Οι λέξεις είχαν απήχηση στους αναγνώστες στη Σπιναλόγκα, καθώς γνώρισαν όλοι πολύ καλά το μακελειό και τα μαρτύρια από τα οποία προστατεύθηκαν, τόσο στην Ελλάδα όσο και πιο μακριά, επειδή βρισκόταν περιορισμένοι πάνω στο νησί για πολύ καιρό»².*

Ο μεγάλος Λογοτέχνης Νίκος Καζαντζάκης, στην αρχή της ζωής του και κατά τη νεότητά του, ένωθε μία τεράστια αποστροφή προς τους πάσχοντες από λέπρα, καθώς η θέα ήταν αποκρουστική, αλλά και επειδή όξυνε μέσα του τον φόβο του θανάτου. Στη συνέχεια, όμως, στο βιβλίο του «Ο Φτωχούλης του Θεού», παραθέτει αυτοβιογραφικά στοιχεία τα οποία αποδίδει στον άγιο Φραγκίσκο και φανερώνει την απόλυτη αγάπη του και την ταπείνωσή του απέναντι σε κάθε πάσχοντα άνθρωπο. Ας ακούσουμε, τον άγιο Φραγκίσκο της Ασίζης, τον άγιο των Λεπρών, τι ακριβώς λέει για τους λεπρούς: «*Κυλίστηκε χάμω, ξάπλωσε πίστομα κι άρχισε να*

² Victoria Hislop, *Το Νησί*, εκδ. Δίοπτρα, Αθήνα 2010, σσ. 407-408.

φιλάει το χύμα και να κλαίει. Όρθιος εγώ από πάνω του έτρεμα· δεν ήταν λεπρός, ήταν ο ίδιος ο Χριστός κι είχε κατέβει στη γης λωβιασμένος, να δοκιμάσει το Φραγκίσκο. [...] – Εγώ, φράτε Λέονε, κατάλαβα ετούτο: όλοι οι λεπροί, οι σακάτες, οι αμαρτωλοί, αν τους φιλήσεις στο στόμα... Σώπασε· τρόμαξε να τελέψει το λογισμό του, -Φώτισέ με, αδερφέ Φραγκίσκο, φώτισέ με μη με αφήνεις στο σκοτάδι. Πέρασε κάμποση ώρα· τέλος ανατριχιάζοντας: - Όλοι ετούτοι, μουρμούρισε, αν τους φιλήσεις στο στόμα, συγχώρεσέ με, Θεέ μου, γίνονται Χριστός»³.

Σε άλλο έργο του ο Νίκος Καζαντζάκης θέτει ένα πολύ σημαντικό ερώτημα: Άνθρωπος ή Χριστός! Στο έργο του ο «Καπετάν Μιχάλης», γράφει: «Είχαν κάνει κι οι λεπροί τον Επιτάφιό τους, είχαν ξαπλώσει κι αυτοί απάνω σε λεμονόφυλλα και δάφνες τον Χριστό – μα ένα Χριστό δικό τους, που τον είχε ζωγραφίσει στα χρόνια τα παλιά ένας εκατοχρονίτης λωβιασμένος καλόγερος. Λεπρό τον είχε στορίσει ο καλόγερος ετούτος τον Χριστό της Μεσσηνιάς, του 'χε φάει η αρρώστια τα δάκτυλα και τη μύτη και το επάνω χείλι του είχε αρχίσει κι αυτό να σαπίζει· θύμωσε ο Μητροπολίτης του καιρού εκείνου, φώναξε τον καλόγερο: Αφορεσμένε, μεγάλο αμάρτημα να παρασταίνεις λωβιασμένο το Χριστό. Δε φοβήθηκες τον Θεό; Γιατί το καμες; Πώς αλλιώς μπορούσε, Δέσποτά μου, ο Χριστός, αποκρίθηκε ο καλόγερος – και τσεύδιζε γιατί δεν είχε χείλια να μιλήσει, μονάχα δόντια και γλώσσα- πώς αλλιώς μπορούσε ο Χριστός να δείξει την αγάπη του στους ανθρώπους; Πήρε απάνω του την αρρώστιά τους... Ετούτον το λεπρό Θεό τριγυρνούσαν απόψε οι λωβιασμένοι, ξαπλωμένοι απάνω σε λεμονόφυλλα και δάφνες. Κι όταν είδαν αντίκρα τους, στις Τρείς Καμάρες, τον Επιτάφιο των γερών ανθρώπων, κούνησαν τα φωτάκια του απάνω από τον γκρεμό και χαιρέτησαν»⁴.

Οι λιγοστές αυτές αναφορές είναι αρκετές για να κατανοήσουμε, με τον καλύτερο τρόπο, τη νοοτροπία των χανσενικών της Σπιναλόγκας για τον τρόπο προσέγγισης της ζωής και μάλιστα του θανάτου: «Ο θάνατος! Στη Σπιναλόγκα όλοι βάδιζαν προς το θάνατο γιατί δεν υπήρχε το πνεύμα της δημιουργίας. Γι' αυτό και συνήθιζαν σιγά-σιγά διαφορετικά από τους άλλους ανθρώπους που φρόντιζαν τα παιδιά τους, μοχθούσαν να κάνουν περιουσία. Εμάς μας απασχολούσε κυρίως η προετοιμασία του θανάτου. Γι' αυτό και λέγαμε: 'αυτός πέθανε, ξεκουράστηκε'»⁵.

³ Νίκου Καζαντζάκη, *Ο Φτωχούλης του Θεού*, εκδ. Καζαντζάκη, Αθήνα 2008, σ. 90. Τέλος, ο ήρωας του Καζαντζάκη, ο Μανωλιός από το βιβλίο *Ο Χριστός ξανασταυρώνεται*, που πρόκειται να υποδυθεί τον Χριστό βγάζει εξανθήματα στο πρόσωπό του. Το γεγονός αυτό τον βοηθά να βρει τον εαυτό του μέσα από μία εσωτερική πνευματική διαδικασία και μόλις βρίσκει και πάλι τον εαυτό του και αλλάζει ζωή (π.χ. αποφασίζει να μην αρραβωνιαστεί με τη Λενιώ, αλλά να υπάρχει για όλους) και σκαλίζει σε ξύλο το πρόσωπο του Χριστού τα στίγματα χάνονται ξαφνικά με τον ίδιο τρόπο που εμφανίστηκαν.

⁴ Νίκου Καζαντζάκη, *Καπετάν Μιχάλης, Ελευθερία ή θάνατος*, εκδ. Καζαντζάκη, Αθήνα 2012, σ. 193.

⁵ Maurice Born, *La Chimère Infectieuse* (Η Μολυσματική Χίμαιρα), εκδ. L' Aire, Vevey 1993, σ. 193. Πρβλ. και το θαυμάσιο βιβλίο του συγγραφέα Ζουλιέν Γκριβέλ, ο οποίος εργάσθηκε πολλά χρόνια ως οδοντίατρος με χανσενικούς, *Η νόσος του Χάνσεν στην Ελλάδα και στην Κρήτη κατά τον εικοστό αιώνα*, μετ. Πάρις Ασανάκης, Ελούντα (Κρήτη) 2011.

Από το περιθώριο στην αγιότητα

Οι παραπάνω σύντομες διηγήσεις φανερώνουν ότι υπάρχει μία αέναη κίνηση του ανθρώπου να αγκαλιάσει τον πλησίον του, με όλες του τις ιδιαιτερότητες (ακόμη και τους ασθενείες)⁶, να τον δει ως πρόσωπον Θεού, ως «εύοσμον άνθος» ή να αποδεχθεί τον ίδιο τον Χριστό ως το κατεξοχήν πρόσωπο που παίρνει πάνω Του όλες τις αμαρτίες του κόσμου. Αλλά και τα δύο είναι ακατόρθωτα πολλές φορές. Ο ίδιος μάλιστα ο Χριστός μιλά με παράπονο για την αχαριστία του ανθρώπου: Λαέ μου, λαέ μου «τι εποίησά σοι ή τι σοι παρηνόχλησα; Τους τυφλούς σου εφώτισα, τους λεπρούς σου εκαθάρισα, άνδρα όντα επί κλίνης ηνωρθωσάμην. Λαός μου, τι εποίησά σοι, και τι μοι αναπέδωκας; Αντί του μάννα χολήν' αντί του ύδατος όξος' αντί του αγαπάν με σταυρώ...»⁷.

Αλλά και ως προσωπική ανθρώπινη αγωνία: «Ουκ έχω άνθρωπον», λέμε πολλές φορές, όπως ακριβώς στην Ευαγγελική περικοπή του Παραλύτου στη δεξαμενή Βηθεσθά. Ο Άγιος Μακάριος ο Πάτμιος αναφέρει χαρακτηριστικά για το γεγονός αυτό: «Ποιος λουπόν, θα ήταν τόσο σκληρός στην καρδιά, τόσο θηριογνώμων στην διάθεση ώστε να μη συλλυπηθεί και να μη συμπονέσει σήμερα, ακούγοντας από το Ιερό Ευαγγέλιο τους πολλούς εκείνους χρόνους, τους οποίους πέρασε ο σημερινός παράλυτος κατάκοιτος, σαν αναίσθητος λίθος, πάνω σε ένα κρεβάτι; Ποιος να μη συλλυπηθεί, όταν συλλογισθεί όχι μόνο τους πόνους που του προκαλούσε η βαρύτατη ασθένεια της παραλυσίας, αλλά ακόμη την λύπη και το παράπονο που ησθάνετο όταν έβλεπε τον Άγγελο να ταράσσει το ύδωρ της κολυμβήθρας, να ιατρεύεται άλλος και να φεύγει και ο ίδιος να κείτεται πάντοτε εκεί;»⁸.

Ο παράλυτος αναφέρει το παράπονο του προς τον Κύριο ότι δεν είχε άνθρωπο να τον βοηθήσει: «Κύριε, άνθρωπον ουκ έχω, ίνα όταν ταραχθή το ύδωρ, βάλη με εις την κολυμβήθραν· εν ω δε έρχομαι εγώ, άλλος προ εμού καταβαίνει» (Ιωάν., 5:7). Ένας άνθρωπος να βοηθήσει τον συνάνθρωπο του δεν βρέθηκε. Κι όμως ο ίδιος ο Χριστός πάει πολύ πιο μακριά. Συνδέει τη σωτηρία και την αποκατάσταση της παραλυσίας με την ενσάρκωση του ίδιου. Σε ένα Τροπάριο της Εορτής, παρουσιάζει τον Κύριο να απαντάει στον παραλυτικό, όταν εκείνος του λέει ότι δεν έχει άνθρωπο για να τον βάλει στο νερό και να γιατρευτεί, με τα εξής λόγια: «Διά σέ άνθρωπος γέγονα, διά σέ σάρκα περιβέβλημαι, και λέγεις άνθρωπον ούκ έχω; Άρόν σου τόν κράθβατον και περιπάτει. Πάντα σοι δυνατά, πάντα ύπακούει, πάντα ύποτέτακται...»⁹. Δηλαδή, λέει ο Χριστός στον παραλυτικό: ότι για σένα έγινα άνθρωπος και περιβλήθηκα με σάρκα και λες ότι δεν έχεις άνθρωπο;

Ο Θεός είναι ανυπερήφανος¹⁰ και ο Θεός Λόγος σαρκούμενος προσέλαβε το ξένο, το άλλο, το εντελώς διαφορετικό¹¹. Βγήκε από τον εαυτό Του, παραμένοντας

⁶ Αναφερόμαστε σε όλα τα αυτοάνοσα νοσήματα, τα οποία είναι ασθένειες που εμφανίζονται όταν ο ανθρώπινος οργανισμός επιτίθεται και καταστρέφει τα δικά του κύτταρα και όργανα, όπως ο ερυθρηματώδης λύκος, η ρευματοειδή αρθρίτιδα, η ψωρίαση, η νόσος Hashimoto, η νόσος του Crohn, η Σκλήρυνση κατά Πλάκας κ.ά.

⁷ 12^ο Αντίφωνο της Μεγάλης Πέμπτης.

⁸ Μακαρίου του Πάτμιου, Λόγος στην Κυριακή του Παραλύτου.

⁹ Μέγας Εσπερινός της Εορτής, Δοξαστικό (Ηχος πλαγ. Α').

¹⁰ Ο άγιος Συμεών ο Νέος Θεολόγος δίνει μία αριστουργηματική ονομασία στο Θεό «ως ανυπερήφανο». Συμεών Νέου Θεολόγου, Ευχαριστία 1, 156-161, Sources Chretiennes 113, σσ. 316-

ταυτόχρονα ο εαυτός του, προκειμένου η αγάπη του, που χωρά τους πάντες και τα πάντα, να κατορθώσει το ακατόρθωτο. Προσέλαβε τη διαβρωμένη από την αμαρτία ανθρώπινη φύση, προσέλαβε τον εκδιωγμένο από τον παράδεισο Αδάμ, τον πλάνητα και αλήτη, για να τον γιατρέψει από την ασθένειά του. Και ακόμα περισσότερο, έγινε ο ίδιος ξένος και αλήτης¹², έτσι ώστε δια της “συμπαθείας” και της οικειότητας να φανερώσει το μυστήριο της αγάπης που φτάνει μέχρι το Σταυρό.

Είναι αλήθεια ότι στη διάρκεια των αιώνων τα άτομα με κάθε είδους αναπηρία δεν αντιμετώπιστηκαν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο από τις κοινωνίες και τις Εκκλησίες¹³. Συχνά οι άνθρωποι αυτοί ήταν στο περιθώριο και έγιναν θύματα κακομεταχείρισης, εκφοβισμού, απανθρωποποίησης, ενώ πολλές φορές θεωρήθηκε ότι δεν διαθέτουν κανένα δικαίωμα στην ζωή, καθώς η όποια αναπηρία τους κρίθηκε ότι αποτελεί σημάδι είτε της θεικής τιμωρίας για κάποιο δήθεν αμαρτωλό παρελθόν είτε ότι βρίσκονται υπό την κατοχή δαιμονίων που χρήζουν εξορκισμού.

Προκειμένου η ορθόδοξη Εκκλησία και η ορθόδοξος θεολογία ιδιαίτερα να μπορέσουν να διατυπώσουν έναν χρήσιμο και φιλόπρωτο λόγο απέναντι στην πραγματικότητα αυτή, η οποία θα οδηγήσει και στην αντίστοιχη πράξη, λαμβάνοντας υπόψη τη σύγχρονη πραγματικότητα, μακριά από ακρότητες και τις αστοχίες του παρελθόντος, είναι ανάγκη να έχει ως αφετηρία και βάση δύο βασικές θεολογικές παραδοχές:

α. Το ίδιο το γεγονός της Ενσαρκώσεως του Υιού και Λόγου του Θεού στην Ιστορία. Ο Χριστός προσέλαβε ολόκληρη την ανθρώπινη φύση, το σύνολο άνθρωπο. Σε καμία περίπτωση δεν εμποδίστηκε ή περιορίστηκε από τους περιορισμούς φύλου, φυλής, χρώματος, θρησκείας, ασθένειας, κοινωνικής τάξης κ.λπ. αλλά με τη διδασκαλία και το έργο του ανέδειξε τη μοναδικότητα του ανθρώπινου προσώπου μακριά από στάσεις και κατανοήσεις που αμαυρώνουν στην εποχή του αλλά και διαχρονικά έστω και στο ελάχιστο την εικόνα του Θεού στον άνθρωπο. Αρκεί να θυμηθούμε ενδεικτικά την παραβολή του Καλού Σαμαρείτη (Λουκ., 10:25-37), όπου αναδεικνύεται η μοναδικότητα και το ανεπανάληπτο της ανθρώπινης ύπαρξης και αξιοπρέπειας καθώς επίσης και η απροϋπόθετη αλληλεγγύη απέναντι στον κάθε άνθρωπο.

Ο Χριστός προσέφερε στην ανθρωπότητα το ανεκτίμητο δώρο του προσωπικού τρόπου ύπαρξης, του τρόπου με τον οποίο υπάρχει ο ίδιος ο Θεός, ένας τρόπος ύπαρξης και ζωής που θεμελιώνεται στην απροϋπόθετη αγάπη και ανοικτοσύνη

318: «Αλλ’ όμως ούπω εγίνωσκον, Δέσποτα, ότι συ ης, ο από πηλού πλάσας με, ταύτα μοι πάντα χαρισάμενος τα καλά. Ούπω εγνων ότι αυτός **συ υπήρχες ο ανυπερήφανος Θεός μου και Κύριος**. Ούπω γαρ φωνής σου ηξιώθην ακούσαι, ινα γνωρίσω σε, ης ειπών μοι μυστικώς ότι “Εγώ ειμί”».

¹¹ Αθανασίου Αλεξανδρείας, *Περί ενανθρωπήσεως του Λόγου* 54, PG 25, 192B: «Αυτός γαρ ενηνθρώπησεν, ινα ημείς θεοποιηθώμεν [...] και αυτός υπέμεινε την παρ’ ανθρώπων ύβριν, ινα ημείς *ἀθανασίαν κληρονομήσωμεν*». Γρηγορίου Θεολόγου, *Επιστολή* 101, PG 37 181C. Επίσης, βλ. Ιωάννου Δαμασκηνού, Έκδοσις Ακριβής της Ορθοδόξου Πίστεως 50, PG 94, 1005B: «Όλον γαρ όλος ανέλαβέ με, και όλος όλω ηνώθη, ινα όλω την σωτηρία χαρίσηται. Το γαρ απρόσληπτον, αθεράπευτον. Ηνωται τίνυν σαρκί διά μέσου νού ο Λόγος του Θεού, καθαρότητι, και σαρκός παχύτητι.»

¹² Κυρίλλου Αλεξανδρείας, *Γλαφυρών εις Γένεσιν*, PG 69, 185D: «ως αλήτης έσται και ξένος». Νίκου Καζαντζάκη, *Ασκητική*, εκδ. Καζαντζάκη, Αθήνα 2007, σ. 77: «“Ερχουμαι! Παράτα τη γυναίκα σου, τα παιδιά σου, τις ιδέες σου κι ακολούθα μου. Είμαι ο μέγας Αλήτης”».

¹³ Βλ. σχετικές προσπάθειες της Ιεράς Μητρόπολης Δημητριάδος, Πανελλήνιο Συνέδριο με διεθνή συμμετοχή, με θέμα: «*Εκκλησία, Αναπηρία, Κοινωνία*», 30-31 Μαρτίου 2019.

προς το κάθε άλλο πρόσωπο, γεγονός που καθιστά τον άνθρωπο ως το κατεξοχήν σχεσιακό ον που δεν μπορεί να ζήσει παρά μόνο εάν βρίσκεται σε διαρκή ειλικρινή συνάντηση και κοινωνία με τον κάθε άλλο.

β. Ο κατεξοχήν τόπος όπου το νέο αυτό ήθος γίνεται πράξη, ή μάλλον οφείλει να αποτελεί πραγματικότητα, δεν είναι άλλος από τη θεία Ευχαριστία. Πρόκειται για το μυστήριο που συγκροτεί την Εκκλησία, εκφράζει κατεξοχήν την αυτοσυνειδησία της και την ταυτότητά της και το οποίο προσφέρει έστω και στιγμιαία και από μέρους μία πραγματική πρόγευση του προσωπικού τρόπου ύπαρξης του ίδιου του Τριαδικού Θεού, ο οποίος πρόκειται να φανερωθεί πλήρως στην ερχόμενη βασιλεία. Σχολιάζοντας την Α΄ προς Κορινθίους Επιστολή του αποστόλου Παύλου κεφ. 11, η αυθεντικότητα της ευχαριστίας (το κεντρικό γεγονός στη ζωή της Ορθόδοξης Εκκλησίας) κρίνεται από τη συμπερίληψη και συμμετοχή όλων των μελών της κοινότητας στο ευχαριστιακό δείπνο και όχι από την ποιότητα της τελετουργίας ή την ποιότητα του άρτου και του οίνου. Δεν υπάρχει ευχαριστιακή γιορτή, αν δεν υπάρχει αγάπη που να είναι έκδηλη στις σχέσεις των μελών του σώματος της Εκκλησίας. Ένα από τα βασικά γνωρίσματα της ευχαριστιακής ταυτότητας της Εκκλησίας είναι ότι αυτή αποτελεί τον τόπο όπου κάθε είδους αποκλεισμός που βασίζεται σε γνωρίσματα της φύσης, όπως η φυλή, το φύλο, οι κοινωνικές, θρησκευτικές ή άλλες διαφοροποιήσεις, οφείλει να σχετικοποιείται, καθώς εκείνο που προέχει είναι η μοναδικότητα και ο ανεπανάληπτος χαρακτήρας του κάθε ανθρώπινου προσώπου, ως κατ' εικόνα Θεού.

Το εκκλησιαστικό ήθος όταν παραμένει ζωντανό και εκφράζεται στις επιμέρους εκφάνσεις της εκκλησιαστικής ζωής μαρτυρεί το παράδειγμα του ίδιου του Θεανθρώπου, ο οποίος βρέθηκε κοντά, ή μάλλον ταυτίστηκε με τους πάσχοντες, τους κάθε λογής κατατρεγμένους και ανάπηρους, τους κοινωνικά και εθνικά απόβλητους, τους κάθε λογής «καταραμένους» της γης, δίνοντας ξεκάθαρο παράδειγμα για τον τρόπο που οφείλουμε εμείς οι μαθητές και οι διάκονοί του να πολιτευόμαστε εφόσον επιθυμούμε και προσβλέπουμε στην αιώνια ζωή. Μπορείς να αγαπάς τον Θεό που δεν τον βλέπεις και να μισείς τον ανάπηρο συνάνθρωπό σου με τον οποίο μοιράζεσαι την καθημερινή ζωή και τα αγαθά της γης, για να παραφράσουμε μία φράση του ευαγγελιστή Ιωάννη.

Ο φίλος μου ο λεπρός και η πίστη μας!

«Σεις είστε φίλοι μου, αν κάνετε αυτά που εγώ σας παραγγέλνω. Σας ονομάζω φίλους, γιατί σας έκανα γνωστά όλα όσο άκουσα από τον Πατέρα μου» (Ιωάν., 15:14-15)¹⁴. Ο Θεός, λοιπόν, είναι εκτός από όλα τα άλλα γνωρίσματά Του και φίλος

¹⁴ «υμείς φίλοι μου έστε, εάν ποιήτε όσα εγώ εντέλλομαι υμίν. ουκέτι υμάς λέγω δούλους, ότι ο δούλος ουκ οίδε ουκ οίδε τι ποιεί αυτού ο κύριος ἡ υμάς δε είρηκα φίλους, ότι πάντα α ήκουσα παρά του πατρός μου εγνώρισα υμίν». Κατά παρόμοιο τρόπο και ο Απόστολος Ιάκωβος στην καθολική

του ανθρώπου, για αυτό και ονομάζεται από τους Πατέρες ως Φιλάδελφος και Φιλάνθρωπος. Τι σημαίνει αυτό; Ένα πανέμορφο ορισμό της φιλανθρωπίας του Θεού μάς δίνει ο άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος: «Δίψα να τον διψούν. Ποτίζει όποιους θέλουν να πιούν. Ευεργετεί όταν του ζητούν να ευεργετήσει. Είναι εύκολος στη μεγαλοδωρία. Περισσότερο χαίρεται αυτός να δίνει από ό,τι να παίρνουν. Μόνον να μη διαπράξουμε το σφάλμα να ζητήσουμε πράγματα μικρά και ανάξια που δίνει».

Πρόκειται για την απύθμενη φιλανθρωπία του Θεού. Αναφέρει ο άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς: «Πριν από εμάς ετοίμασε αιώνια κληρονομιά βασιλείας, όπως λέγει ο ίδιος, από καταβολής κόσμου. Πριν από εμάς για χάρη μας έπλασε τους αγγέλους για να αποστέλλονται ως διάκονοι. Πριν από εμάς για χάρη μας άπλωσε τον ουρανό σ' όλον τον αισθητό κόσμο, τον ίδιο αεικίνητο και πολυκίνητο. Για μας, πριν από εμάς, κατασκεύασε τον μεγάλο φωστήρα για να κυριαρχεί στην ημέρα και τον μικρό για να κυριαρχεί της νύκτας. Για μας πριν από εμάς θεμελίωσε τη γη, άπλωσε τη θάλασσα, εξέχυσε αφθόνως επάνω από αυτά τον αέρα. Αυτόν λοιπόν τον σύμπαντα κόσμο παρήγαγε από το μηδέν ο πλάστης μας για τη σύσταση του σώματός μας. Για τη βελτίωση των ηθών και την καθοδήγηση προς την φωτίζει την καρδιά του ανθρώπου και την κάνει δεκτική της χάριτος και του αγιασμού που μεταδίδουν τα μυστήρια».

Θα μου πείτε καλά τα λες εσύ, αλλά έλα να το δεις στην πράξη. Ναι, έχετε δίκιο! Λησμονούμε όμως το πιο σημαντικό: «Μη φοβάσαι, μόνο πίστευε» (Μαρκ., 5:36)! Αυτό δεν θα έπρεπε να θεωρείται ότι σημαίνει, "Επιτέλους, τόλμα ν' αρχίσεις να πιστεύεις", αλλά μάλλον, "Τόλμα να συνεχίσεις να πιστεύεις". Θαυμάσια! Αλλά πως μπορεί να «συνεχίσει» κανείς να πιστεύει, εκτός εάν η πίστη του κερδίζεται κάθε φορά εκ νέου; Θέσε την πίστη που έχεις σε δοκιμασία... Θαυμάσια! Αλλά πως γίνεται αυτό το "να έχει" κανείς πίστη; Μπορεί κανείς "να έχει" πίστη και κατόπιν πάνω και πέρα από αυτό να την θέτει σε δοκιμασία; Ή μήπως την "έχει" κανείς μόνο στο βαθμό που τη θέτει διαρκώς σε δοκιμασία ή καλύτερα, στο βαθμό που διαρκώς δοκιμάζεται; Δεν "έχει" κανείς μια φίλια ή έναν έρωτα παρά μόνο σαν κάτι που είναι κάθε μέρα καινούργιο. Αυτό το "έχειν" είναι αρκετά διαφορετικό πράγμα από το να έχεις χρήματα και αγαθά ή να έχεις πεποιθήσεις και αισθήματα.

Οπωσδήποτε, εδώ, υπάρχει ένα δίλημμα. Αυτό δεν είναι ανάμεσα στην πίστη μου και στα καθήκοντα ή τις ανάγκες μου, αλλά μάλλον ανάμεσα σε αυτά τα καθήκοντα και ανάγκες κι εκείνο στο οποίο έχω ως πίστη δηλαδή στο Θεό και τον λόγο Του. Η πίστη είναι σίγουρη για τον εαυτό της, μόνον όταν κοιτάζει προς το αντικείμενό της, που είναι και η πηγή της. Όταν κοιτάζει τον εαυτό της είναι πάντοτε αβέβαιη. Έτσι η πίστη είναι ένα "άλμα μέσα στο σκοτάδι", γιατί ο άνθρωπος θα εύρισκε εύκολα σιγουριά κοιτάζοντας τον εαυτό του, όμως πρέπει ακριβώς να εγκαταλείψει τον εαυτό του για να μπορέσει να δει το αντικείμενο της πίστης του.

επιστολή του γράφει: «Έτσι εκπληρώθηκε η Γραφή που λέει: ο Αβραάμ πίστεψε στο Θεό και γι' αυτή του την πίστη ο Θεός τον αναγνώρισε κι ονομάστηκε φίλος του Θεού» (Ιακ., 2:23).

Και αυτό είναι που συνιστά “άλμα μέσα στο σκοτάδι” για τον φυσικό άνθρωπο. Αλλά αυτό δεν σημαίνει κανένα τυφλό ρίσκο, κανένα παιχνίδι της τύχης, απλώς ένα τυχαίο ψηλάφημα, αλλά μάλλον ένα τόλμημα γνώσης. Γιατί ο άνθρωπος δεν ερωτάται αν θα αποδειχτεί μία θεωρία περί του Θεού, η οποία ενδέχεται και να είναι εσφαλμένη, αλλά μάλλον αν είναι πρόθυμος να υπακούσει στη θέληση του Θεού.

Όταν ο Θεός δεν μας δίνει κάτι που επίμονα του ζητούμε, τότε δύο πράγματα μπορεί να συμβαίνουν: Ή δεν μας το δίνει για το καλό μας, ή εμείς δεν ξέρουμε πως και πότε να του το ζητήσουμε, χωρίς να αποκλείεται να συμβαίνουν και τα δύο μαζί. Όσον αφορά την πρώτη περίπτωση, κανείς δεν μπορεί να γνωρίζει το «γιατί». Για τη δεύτερη, όμως, περίπτωση, θα μπορούσα να σου πω πάρα πολλά. Πρώτα-πρώτα, όταν ζητάμε κάτι από τον Θεό δεν πρέπει να στυλώνουμε τα πόδια μας και να του λέμε: *«Τώρα θέλω αυτό»*. Διότι, κάτι τέτοιο, δεν είναι μόνον απαράδεκτον, αλλά αποτελεί και μεγάλη ασέβεια προς τον Δημιουργό μας. Ποιος είσαι εσύ, ή αν θέλεις, ποιος είμαι εγώ, που μπορώ να ζητήσω απαιτητικά κάτι από τον Θεό μας και μάλιστα να του προσδιορίσω και τον χρόνο χορηγήσεώς του¹⁵;

Πιστεύω ότι δεν πρέπει να κυνηγάμε τις επιθυμίες μας, αλλά αν το αφήσουμε στη θέληση του Θεού. Διαφορετικά, όσο κυνηγάμε κάτι, τόσο απομακρύνεται! Αυτό το κάτι, είναι σαν την σκιά μας. Όσο και να τρέξεις, δεν πρόκειται να την πιάσεις ποτέ. Γιατί όσο τρέχεις εσύ, τρέχει και αυτή¹⁶!

Η μόνη μας υγεία είναι η αρρώστια! Κάνουμε πολλές φορές το λάθος να συγκρίνουμε τον εαυτό μας με τους πιο ασθενείς ανθρώπους. Λάθος! *«Μη συγκρίνεις τον εαυτό σου με τους πιο ασθενείς ανθρώπους, αλλά να αυξάνεις την αγάπη σου σύμφωνα με την εντολή. Γιατί με τη σύγκριση πέφτεις στο λάκκο της οίησης (=αλαζονείας), ενώ με την αύξηση της αγάπης ανεβαίνεις στο ύψος της ταπεινοφροσύνης»*¹⁷.

Όλα ανακεφαλαιώνονται στην περίφημη φράση του Μάξιμου Ομολογητή: *«Συγγνωστόν γάρ, ού τιμωρητόν, ή άσθένεια»*.

¹⁵ Ο παρακάτω διάλογος είναι χαρακτηριστικός: *«Μα, Παπούλη μου, εγώ ούτε απαιτητικά το ζήτησα, ούτε χρονικά όρια έθεσα. Αυτό το γνωρίζετε πολύ καλά. Γιατί το θέμα μου χρονίζει... Ακριβώς αυτό σου εξηγώ και εγώ: Την αιτία που χρονίζει. Όταν ζητάμε κάτι από τον Θεό, το ζητάμε παρακλητικά και ευγενικά, για ένα ορισμένο χρονικό διάστημα. Εάν δούμε ότι ο Θεός μας το αρνείται, τότε σταματούμε και εμείς να τον ενοχλούμε. Διότι, όσο επιζητούμε κάτι, τόσο απομακρύνεται. Γι' αυτό παύουμε να το ζητάμε. Και όταν πλέον εμείς θα το έχουμε ξεχάσει, αυτό θα έλθει, χωρίς να το καταλάβουμε. Γιατί ο Θεός δεν ξεχνά.*

Έλαβε το μήνυμά μας ο Θεός χωρίς χρέωση! Το συγκρατεί και όταν Εκείνος κρίνει, ότι επέστη ο καιρός, μας το χορηγεί! Γι' αυτό, δεν πρέπει να επιμένουμε στον Θεό, ντε και καλά, να μας κάνει αυτό που θέλουμε εμείς και μάλιστα, όποτε εμείς το θέλουμε. Η επιμονή σε αυτές τις περιπτώσεις αντενδείκνυται. Γιατί κάνει κακό, αντί για καλό. Και όταν μάλιστα η επιμονή είναι έντονη και προέρχεται από άτομο ανυποχώρητο, όπως λ.χ. είσαι εσύ, τότε μόνο καλό δεν φέρνει. Γενικά, παιδί μου, θέλω να καταλάβεις ότι δεν πρέπει να επιμένουμε να αλλάξουμε τη θέληση του Θεού, γιατί έτσι μας αρέσει εμάς και μάλιστα, όποτε θέλουμε εμείς αφ' ενός, και αφ' ετέρου, όταν θέλουμε κάτι να αποκτήσουμε...». Λόγοι Αγίου Προφυρίου, Περί Προσευχής.

¹⁶ Θεοφάνους του Κεραμέως, Ομιλία 25.

¹⁷ Μάξιμος ο Ομολογητής, Γ' Εκατοντάδα περί αγάπης, 14.

Αντί επιλόγου

Κλείνοντας, η κάθε ασθένεια είναι πρόφαση για να εισέλθουν όλοι στην αγιότητα. Όταν, όμως, ως μέλη του ζώντος σώματος του Χριστού μετέχουμε στη μυστηριακή ζωή της Εκκλησίας, γνωρίζουμε πως η είσοδός μας στον άγιο χώρο του ναού αποτελεί τρόπον τινά μία ανάβαση. Χρειαζόμαστε όμως βάσεις για να γίνουν αναβάσεις. Η αγιότητα της καρέκλας (*large*) δεν μας βοηθά, μάλλον θα έλεγα μας απομακρύνει. Η Εκκλησία δεν φτιάχνει οπαδούς. Η Εκκλησία φτιάχνει αγίους. Διαφέρει το ένα από το άλλο. Και άγιος σημαίνει ελεύθερος άνθρωπος. Άγιος δεν είναι αυτός που τηρεί πέντε δέκα κανόνες μηχανικές εντολές. Θα πει ότι είναι κάποιος που κανονικά ελευθερώνεται «*τω αγαθώ*». Συναντά έτσι τον Θεό. Δεν φαίνεται ο Θεός όταν υπάρχει το νέφος και η ομίχλη των Παθών. Πρέπει να φύγει η ομίχλη για να δεις τον ήλιο.

Η συζήτηση σχετικά με την αναπηρία δεν αφορά σε κάποιο μέρος του ναού, αλλά στην ίδια τη ζωή της Εκκλησίας στο σύνολό της. Επομένως, η αναπηρία πρέπει να αντιμετωπίζεται ως πρόβλημα που αφορά στην καθόλου υγεία της Εκκλησίας. Σε μία υγιή Εκκλησία όλα τα μέλη προσεύχονται μαζί και εργάζονται από κοινού· σε καμία περίπτωση δεν στρέφονται απαξιωτικά απέναντι σε άλλα μέλη. Η Εκκλησία είναι ένα σώμα με πολλά μέλη και όταν εξαιτίας του αποκλεισμού μερικά από τα μέλη της Εκκλησίας αποκόπτονται, είναι το ίδιο το σώμα της Εκκλησίας που υφίσταται την αναπηρία.

Η Αγιοκατάταξις του Οσίου Νικηφόρου του Λεπρού (κατά κόσμον Νικολάου Τζανακάκη) στο Αγιολόγιο της Ορθοδόξου Εκκλησίας από το Οικουμενικό Πατριαρχείο μας¹⁸, κατά την επικρατούσα εκκλησιαστική τάξη και παράδοση, φέρνει στην επικαιρότητα το μεγάλο θέμα από το περιθώριο στην αγιότητα! Ευελπιστούμε πως με τις άγιες προσευχές και τις ισχυρές μεσιτείες του Οσίου θα ενισχυθούμε και εμείς στον αγώνα της καθημερινότητας, και μάλιστα σε εποχή και σε συνθήκες που ελάχιστα ενθαρρύνουν και κάθε άλλο παρά την επικροτούν. Αλλά «*μείζων εστί ο εν ημιν ή ο εν τω κόσμω*» (Α΄ Ιων., 4:4). Ο άνθρωπος μπορεί να κατεβάσει το θαύμα στη Γη. Αρκεί να ξεχάσει τον ίσιο δρόμο, που οδηγεί στην εύκολη ευτυχία, και να διαλέξει τον ανηφορικό μονοπάτι, που οδηγεί στα αδύνατα¹⁹.

Είθε ο Όσιος Νικηφόρος να σκεπάσει με την αγία ευχή του όλο τον κόσμο, ώστε να αξιωθούμε να γίνουμε ταπεινοί μιμητές των αρετών του.

¹⁸ Βλ. όλα τα σχετικά βήματα και τις αγωνιώδης προσπάθειες του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Κισιάμου και Σελίνου κ. Αμφιλοχίου, στο *Βίος και Ακολουθία του Οσίου και Θεοφόρου Πατρός Ημών Νικηφόρου του Λεπρού*, Ιερά Μητρόπολις Κισιάμου και Σελίνου, Κάσαμος 2019³, σ. 24.

¹⁹ Βλ. περισσότερα στο Νικολάου Μητροπολίτου Μεσογαίας και Λαυρεωτικής, *Τελευταία μας ελπίδα η πρώτη μας αγάπη*, Αθήνα 2016², σ. 177.